

Čís. 6827.

Vzhledem k předpisu §u 2 nařízení ze dne 4. června 1919, čís. 313 sb. z. a n., zastupuje československá finanční prokuratura býv. c. k. erár ve všech právních záležitostech ať sporných ať mimosporných a ať erár ten v nich vystupuje jako podmět aktivní nebo pasivní. Záležitosti býv. c. k. eráru zastupuje finanční prokuratura, pokud jsou zmístněny na československém území.

(Rozh. ze dne 23. února 1927, II 51/27.)

S o u d p r v n í s t o l i c e nenařídil o žalobě proti býv. c. k. eráru o náhradu škody z úrazu na dráze první rok, nýbrž prohlásil veškeré dosavadní řízení za zmatečné. D ů v o d y: Mor. slez. finanční prokuratura, prohlásivši, že »bývalý c. k. erár již nezastupuje«, odmítla přijetí žaloby, žalobce však, byv vyzván podle §u 6 c. ř. s., prohlásil, že na tom trvá, by byla žaloba doručena finanční prokuratuře, ježto prý vládní nařízení ze dne 4. června 1919 čís. 313 sb. z. a n., pro tento případ platící, nebylo doposud zrušeno. Soud se nemůže k tomuto názoru připojiti. Neboť cit. vládní nařízení připouštělo pokud se týče nařizovalo finanční prokuratuře zastupování »bývalého c. k. eráru« jenom v určitých případech, ale zcela výjimečně, chtějíc hájiti zájem čsl. státu. Bylo to zařízené provisorní v nejistotě ohledně budoucí konečné úpravy, kdy nebylo naprosto ještě jisto, zda nedojde snad přece ku společné likvidaci s nástupnickými státy. Z toho důvodu bylo později zákonem ze dne 23. července 1919 čís. 440 sb. z. a n. stanoveno příročí pro pohledávky vzniklé proti »bývalému c. k. eráru« před 28. říjnem 1918, a ponecháno bylo jich upravení mírovým smlouvám. Mírová smlouva St. Germain en Laye ve čl. 208 a 318 rozřešila tuto otázku v tom smyslu, že čsl. stát nabyl veškerého movitého i nemovitého jmění »bývalého c. k. eráru«, jež se nalézá na území »čsl. republiky«, a to bez jakýchkoliv závazků, neboť podle čl. 203 a 205 mírové smlouvy jest nástupcem »bývalého c. k. eráru« výhradně republika Rakouská. Toto ustanovení mírové smlouvy bylo provedeno zákonem ze dne 12. srpna 1921 čís. 354 sb. z. a n., a již prohlášením tohoto zákona odpadl předpoklad pro používání vl. nař. ze dne 4. června 1919 čís. 313 sb. z. a n. Tento právní stav byl pak utvrzen zákonem ze dne 23. června 1926, čís. 156 sb. z. a n., kdež se výslovně stanoví, že čsl. stát není ničím povinován ze závazků bývalého Rakouska (až na výjimky stanovené v mírových smlouvách, o které však v tomto případě nejde.). Od vydání tohoto zákona stalo se ustanovení vl. nař. ze dne 4. června 1919 čís. 313 sb. z. a n. vůbec bezpředmětným a nepraktickým, neboť od té doby čsl. stát nemá docela žádného zájmu na sporech proti »bývalému c. k. eráru« (srov. ustanovení §§ 1 odst. (2), (3) posléze citov. zákona), a nelze tedy nutiti fin. prokuraturu, by se pouštěla do sporu se žalobcem, požívajícím práva chudých, a tím způsobovala státu zbytečné výlohy. Ježto tento nedostatek procesní způsobilosti a zákonného zastoupení nebyl v dané lhůtě podle §u 6 c. ř. s. odstraněn, musí soud postupovati podle §u 7 c. ř. s. a vyřknouti zmatečnost dosavadního řízení. R e k u r s n í s o u d napa-

dené usnesení zrušil a uložil soudu první stolice, by, nedbaje právního názoru vysloveného v napadeném usnesení, doručil žalobu mor. sl. finanční prokuratuře jakožto zástupci žalovaného a dále po zákonu jednal. **D ů v o d y:** Nesprávným jest prý napadené usnesení proto, že první stolice nezjistila, že jde o případ, v němž je mor. sl. finanční prokuratura povinna k zastupování. Stížnost odůvodňuje tento názor svůj tím, že trať, na které žalobce úraz utrpěl, leží v území tohoto státu a tvoří dosud likvidační podstatu býv. c. k. eráru. Dosud platný a pro tuto věc rozhodující § 2 vl. nař. Čsl. republiky ze dne 4. června 1919, čís. 313 sb. z. a n. zní: »Jmění aktivní i pasivní a záležitosti býv. c. k. eráru, c. a k. eráru, dvorního eráru a král. uherského eráru a fondů těmito eráry zcela neb částečně dotovaných, pokud jest v Československém území a místní příslušnost zdejších prokuratur dle § 4 služ. instr. v jednotlivém případě jest dána, budiž finančními prokuraturami v dosavadním rozsahu dále zastupováno, avšak s odmítnutím jakéhokoliv právního nástupnictví Československého státu.« Dle toho jest finanční prokuratura povinna zastupovati aktivní i pasivní jmění býv. c. a k. eráru, je-li jmění to v tomto státu a je-li prokuratura dle §u 4 služ. instr. k zastupování místně příslušna a dále v záležitostech téhož eráru, je-li i tu podle uvedené instrukce k zastupování místně příslušna. Trať, na které se úraz stal, je nepochybně jměním. O toto jmění se však v souzeném případě nejedná. Už proto není možno tvrditi, že by mor.-sl. finanční prokuratura, hledíc k této trati jakožto jmění, byla povinna k zastupování. O této povinnosti nelze mluvití však ani proto, že toto jmění stalo se vydáním zákona ze dne 12. srpna 1921, čís. 354 sb. z. a n. jměním československého eráru. Názor, že uvedená trať tvoří dosud likvidační podstatu býv. c. k. eráru, nelze sdíleti, poněvadž odporuje právě uvedenému zákonu. I když nepřichází v úvahu jmění, o němž se zmiňuje § 2 cit. nař., nelze ještě říci, že finanční prokuratura je prosta povinnosti k zastoupení. Žalobce domáhá se zvýšení odškodného, které utrpěl příhodou v dopravě na uvedené trati. Jde tedy o záležitost, jakou má na mysli § 2 cit. nař. Poněvadž k vyřízení této záležitosti byl by příslušným tuzemský soud (§ 3 zák. ze dne 5. března 1869, čís. 27 ř. zák., § 1 zák. ze dne 12. července 1902, čís. 147 ř. zák. čl. VI. čís. 2 j. n.) a poněvadž k zastupování eráru byla by místně příslušnou mor. sl. finanční prokuratura, musí tato převzítí zastupování. Lhostejna je při tom otázka útrat, které by mohly mor. sl. finanční prokuratuře vzniknouti a otázka zmocnění a poskytnutí informací k vedení sporu. O zmocnění a informacích pojednává ostatně § 7 cit. nař. a povinnost platití útraty stíhá podle všeobecných předpisů o útratách sporu strany.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolacímu rekursu.

D ů v o d y:

Kdyby příslušné předpisy vykládány býti měly tak, jak činí finanční prokuratura, tedy v tom smyslu, že jest povolána k zastupování věci jen tenkrát, když jde o věc týkající se státního jmění a majetností jmění tomu na roveň postavených, že tedy pojmy »jmění« a »záležitosti«, jichž § 2 vl. nař. ze dne 4. června 1919, čís. 313 sb. z. a n. užívá,

nejsou dva samostatné pojmy, z nichž by každý trval o sobě, nýbrž dohromady pojem jen jeden t. j., že prý musí jíti o »záležitost vztahující se na jmění«, jakž prý tomu je podle služební instrukce pro fin. prok. (§ 1), v jejíž smyslu prý se to vl. nařízení rozuměti musí — nebylo by lze seznati, jak by to bylo bývalo před převratem možno, by tuto věc zastupovala finanční prokuratura, kdyžtě ani tehda nešlo o jinou věc, než dnes, a rozdíl je jen ten, že finanční prokuratura, ježto nejde o věc čsl. eráru, nýbrž o věc býv. c. k. eráru, zastupovati ji může nikoli přímo mocí služební instrukce, která ji opravňuje k zastupování jen ve věcech jejího vlastního státu (nyní čsl.), nýbrž teprve mocí citovaného vládního nařízení čís. 313/1919, které ji k tomu povolává i ve věcech býv. státu rakouského. Věc se má v pravdě takto: § 3 cit. nař. povolává finanční prokuraturu předem k zastupování aktivního i pasivního jmění býv. c. k. eráru a pak k zastupování záležitostí tohoto býv. c. k. eráru vůbec. Pokud tedy jde o spory, je tím řečeno, že finanční prokuratura má býv. c. k. erár zastupovati ve všech sporech, ať jako žalobce, ať jako žalovaného, tedy v aktivních a pasivních. Jde-li totiž o náhradu škody, o nárok z bezdůvodného obohacení nebo jiný pouhý obligační nárok, který se stranou, proti níž se činí, popírá a není ještě rozsudkem neb uznávacím aktem strany (smírem) formalisován, nelze o něm dobře říci, že jest »jměním«, protože ve skutečnosti možná neexistuje a bude rozsudkem oduznán, není tedy na straně žalobcově jměním aktivním a na straně žalovaného jměním pasivním, takže, je-li stranou erár, nevystihuje pojem »jmění aktivní i pasivní« v §u 2 cit. vl. nař. tyto případy sporných nároků, a proto předpis, by všechny případnosti zahrnul, připojil ještě »záležitosti«. Zkrátka předpis chce říci, že finanční prokuratura čsl. zastupuje býv. c. k. erár ve všech právních záležitostech, ať sporných ať mimosporných, ať soudních ať mimosoudních, a ať erár ten v nich vystupuje jako podmět aktivní (žalobce) nebo pasivní (žalovaný). Stylistice cit. §u 2 arci je nezdařená, protože věta »pokud jest v čsl. území« vztahuje se jen na singulární podmět »jmění«, nikoli na plurál »záležitosti«, ale tato pochybnost gramatická nemůže svěditi k nesprávnému pochopení smyslu a účelu předpisu. Větu »pokud jest v čsl. území« nutno vztahovati i na podmět »záležitosti«, načež pak má smysl, že finanční prokuratura zastupuje záležitosti býv. c. k. eráru, pokud »jsou« t. j. se nalézají v čsl. území, jinými slovy zastupuje býv. c. k. erár ve všech jeho právních poměrech, jež jsou zmístěny, mají své sídlo v čsl. území. Když však se úraz, z něhož na náhradu škody žalováno, stal v okolí Brna, tedy v území Čsl. republiky, jest právní poměr z něho vzniklý zmístněn, má své sídlo v čsl. území. Předpis chtěl právě vyjítí vstříc zdejšími lidem, aby zde, doma, nároky své proti jmenovanému bývalému eráru uplatniti mohli. Příslušnost finanční prokuratury brněnské, ač táž ji pro případ, že tato záležitost spadá v kompetenci čsl. prokuratur, nepopírá, dána je zřetelně §em 4 odst. I. služ. instrukce, neboť událost, z níž uplatňovaný nárok vznikl, nastala v jejím obvodu. Poněvadž zákon ze dne 23. července 1919, čís. 440 sb. z. a n., jímž nařízeno přiročí a přerušení sporů v záležitostech býv. c. k. eráru, jest §em 3 zákona ze dne 23. června 1926, č. 156 sb. z. a n. zrušen, tato překážka sporu tedy odpadla.

není na dále závady, by se žaloba nepřijala a finanční prokuratuře k zastupování žalovaného býv. c. k. eráru povolané nedoručila a spor neprovedl a nerozhodl.

Čís. 6828.

K založení časově neomezeného závazku, spojeného s výdajem časově se opakujícím, udržovati (opravovati) cizí plot vyžaduje se na Moravě usnesení obecního zastupitelstva, nevyžaduje se však, by příslušné usnesení obecního zastupitelstva bylo schváleno zemským výborem.

(Rozh. ze dne 23. února 1927, Rv II 834/26.)

Žalobě proti obci na Moravě, by vystavěla plot na hranicích žalobcovy zahrady, procesní soud první stolice vyhověl, odvolací soud žalobu zamítl.

Nejvyšší soud zrušil rozsudky obou nižších soudů a vrátil věc prvému soudu, by ji znovu projednal a rozhodl.

Důvody:

Dovolání, uplatňující dovolací důvod dle čís. 4 §u 503 c. ř. s. jest opodstatněno. Žalobce vyvozuje svůj nárok z úmluvy, podle níž obec roku 1892 při odprodeji sousední parcely převzala výslovně závazek, že bude plot udržovati. Žalovaná obec namítla, že závazku nepřevzala, že, staly-li se nějaké opravy v dřívějších letech, jsou to závazky čistě osobní, nikoliv však obecní, poněvadž na to není usnesení, a že, i když obec jako taková opravu provedla, stalo se to dobrovolně. Tím žalovaná obec proti žalobnímu nároku uplatnila, že tu není řádného usnesení příslušného obecního sboru, jež by jí k opravě plotu zavazovalo. Časově neomezený závazek, spojený s výdajem časově se opakujícím, udržovati, pokud se týče opravovati cizí plot, jest břemenem, jež nesouvisí s obyčejnou správou obecního jmění, a k založení jeho je ve smyslu ustanovení čís. 5 §u 30 obecního zřízení pro Moravu ze dne 15. března 1864, čís. 4 z. zák. zapotřebí platného usnesení obecního zastupitelstva. Odvolací soud s tohoto právního hlediska spornou věc neposoudil a nezjistil, zda-li se o úmluvě žalobcem tvrzené stalo platné usnesení obecního zastupitelství. Odvolací soud vychází z mylného názoru, že ku platnosti závazku žalované obce, z něhož je žalobní nárok vyvozován, jest podle §u 97 z. z. moravského ze dne 15. března 1864, č. 4 zapotřebí, by příslušné usnesení obecního zastupitelstva bylo zemským výborem schváleno, což se nestalo. Nejde o služebnost ve prospěch pozemku č. kat. 141, jak odvolací soud mylně za to má, poněvadž držitel služebné věci z pravidla není povinen k nějakému konání (§ 482 obč. zák.), a o některou z vyímek, jež zákon v té příčině má na mysli, tu neide. (Srov. §§ 483, 487, 494 obč. zák.). Mimo to jde z polohopisného nákresu na jevo, že plot stojí na parcele č. 141 patřící žalobci, tedy nikoli na pozemku, který by měl býti pozemkem služebným. Ve skutečnosti jde o smlouvou převzatý obligační závazek obce. Podle §u 97